

การศึกษาคุณสมบัติการวัดของ The Defense Style Questionnaire 60 (DSQ-60) ฉบับภาษาไทย

พิชญา นาวิระ วท.ม.*
ศุภโชค สิงห์กันต์ พบ.**
สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์ Ph.D.**

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบประเมินกลไกทางจิต The Defense Style Questionnaire 60 (DSQ-60) โดยทำการแปลเป็นฉบับภาษาไทยและนำมาตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทั้งความตรง (validity) และความเที่ยง (reliability)

วิธีการศึกษา ผู้วิจัยติดต่อคณะผู้วิจัยที่ McGill University เพื่อนำ DSQ-60 ฉบับภาษาอังกฤษมาแปลเป็นฉบับภาษาไทยโดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา จากนั้นตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน รวมทั้งตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและความเที่ยงด้วยการทำสถิติ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือ ประชากรอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 300 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) ในเขตกรุงเทพมหานคร ชั้นใน จาก 4 เขต คือ เขตวัฒนา เขตบางรัก เขตราชเทวี และเขตปทุมวัน

ผลการวิจัย แบบประเมิน DSQ-60 ทั้ง 60 ข้อ ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน มีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีค่าความเชื่อมั่นของทั้งฉบับ .864 และมีค่าความเชื่อมั่นของรายกลุ่ม ดังนี้ คือ Image distorting .771, Affect regulating .727 และ Adaptive .738 สำหรับความตรงเชิงโครงสร้างยังต้องทำการศึกษาต่อไป

สรุป จากงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า DSQ-60 ฉบับภาษาไทยมีความเหมาะสมในด้านของความตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยงในระดับที่ดีและเป็นที่ยอมรับ สามารถนำแบบประเมินไปใช้ในงานวิจัยอื่นๆ ได้

คำสำคัญ : กลไกทางจิต คุณสมบัติการวัด DSQ-60 ฉบับภาษาไทย

* บัณฑิตศึกษา สาขาจิตวิทยาคลินิก ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

** ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

The Study of Psychometric Properties of The Defense Style Questionnaire 60 : Thai Version

*Pitchaya Naweera, M.Sc. **

*Supachoke Singhakant, M.D ***

*Sucheera Pattharayuttawat, Ph.D ***

ABSTRACT

Objective : This research was designed to study the Defense Style Questionnaire 60 (DSQ-60) by translating it into Thai and examining psychometric properties, including validity and reliability.

Method : The researcher requested a group of researchers from McGill University, Canada for permission to translate The Defense Style Questionnaire 60 into Thai. The translation was commenced with the advice from the linguists. The translated DSQ-60 was tested for content validity by five experts, and was tested for the reliability and the construct validity by the SPSS program. The sample was 300 random people who were at least 18 years old from inner Bangkok : Wattana district, Bangrak district, Ratchathewi district and Pathumwan district. The sampling method was accidental sampling.

Results : The result showed that every item of DSQ-60 passed the content validity examined by five experts, the reliability was good. Cronbach's alpha of all 60 items was .864, while Cronbach's alpha of Image distorting was .771, Affect regulating .727, and Adaptive .738. The construct validity was to be further more studied.

Conclusion : The research showed that, DSQ-60 Thai version was proper in terms of good content validity and reliability, and was acceptable for other studies.

Keywords : Defense mechanisms, Psychometric properties, DSQ-60 Thai Version

* Faculty of Graduate Studies, Clinical Psychology Program, Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University.

** Department of Psychaitry, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University.

บทนำ

โดยธรรมชาติแล้ว การดำเนินชีวิตของบุคคล ไม่มีทางราบเรียบไปได้ตลอด ต้องมีอุปสรรคบ้าง ทุกคนย่อมประสบกับปัญหาหรือความยากลำบากแตกต่างกันไป ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการที่บุคคลมีความต้องการและความปรารถนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่ถูกขัดขวางจึงเกิดอารมณ์ทางลบขึ้น อย่างไรก็ตาม แต่ละคนจะมีการตอบสนองต่อปัญหาหรือสถานการณ์แตกต่างกันไป อาจหลีกเลี่ยงและหนีปัญหา (flight) หรือยอมเผชิญหน้าโดยพยายามหาทางแก้ไข (fight) แต่ถ้าหากไม่สามารถจัดการกับปัญหานั้นได้ ความวิตกกังวล (anxiety) ก็จะเกิดตามมา ทำให้จิตใจถูกกระทบกระเทือน อาจเกิดการเสียดุลยภาพทางจิตใจและเป็นเหตุให้เกิดโรคทางจิตเวชได้ แต่ก่อนจะถึงจุดที่เสียภาวะสมดุลนั้น จะมีกระบวนการหนึ่งที่มาช่วยให้จิตใจ (Ego) ยังคงรักษาสมาดุลไว้ได้ เรียกกระบวนการนั้นว่า กลไกป้องกันตัว หรือกลไกทางจิต (defense mechanism) (สมภพ เรื่องตระกูล, 2553)

กลไกทางจิต หรือ defense mechanism เป็นกระบวนการอัตโนมัติที่เกิดขึ้นโดยบุคคลไม่ได้ตระหนักรู้ อยู่ในระดับจิตไร้สำนึก (unconscious) หน้าของกลไกทางจิตไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาที่บุคคลกำลังเผชิญ แต่จะช่วยกำจัดความวิตกกังวลให้หมดไป หรือทำให้ความวิตกกังวลลดน้อยลงจนเหลืออยู่ในระดับที่พอทนได้เป็นการรักษาสมดุลของจิตใจไว้ (มาโนช หล่อตระกูล, 2548)

สำหรับกลไกทางจิตนี้เป็นสิ่งที่บุคคลใช้กันอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ถ้าบุคคลมีการใช้กลไกทางจิตที่มากเกินไปโดยใช้เพียงไม่กี่ชนิดซ้ำๆ กัน ไม่มีการปรับใช้ตามสถานการณ์หรือใช้กลไกทางจิตที่ไม่เหมาะสมกับวัยของตน อาจทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวได้ เนื่องจากเป็นการจัดการกับปัญหาเพียงชั่วคราว (มาโนช หล่อตระกูล, 2548) อีกทั้งกลไกทางจิตยังมีความสัมพันธ์

กับอาการทางจิตเวช และบุคลิกภาพแปรปรวน อีกด้วย (นภัสกมล เพชรนรินทร์, 2554; Maffei et al., 1995) นอกจากนี้กลไกทางจิตยังมีความสำคัญต่อการวินิจฉัยอาการป่วยทางจิตเวช ซึ่งคู่มือเกณฑ์การวินิจฉัยโรคทางจิตเวช (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder, fourth edition หรือ DSM-IV) ได้มีการระบุกลไกทางจิตแต่ละรูปแบบไว้ใน The Defensive Functional Scale เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผู้ป่วย (Cramer, 2000)

แม้ว่ากลไกทางจิตจะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในจิตไร้สำนึกและเกิดขึ้นโดยที่บุคคลไม่รู้ตัวก็ตาม แต่กลไกทางจิตสามารถสังเกตเห็นได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาเมื่อเผชิญกับความวิตกกังวล ดังนั้น จึงมีการสร้างแบบประเมินขึ้นเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นหารูปแบบการใช้กลไกทางจิตของบุคคล โดยแบบประเมินที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุดก็คือ The Defense Style Questionnaire (DSQ) ซึ่งฉบับแรกหรือ DSQ-81 สร้างโดย Bond และคณะ ในปี 1983 หลังจากนั้นมีการพัฒนา DSQ-81 เป็น DSQ-88 ต่อมาในปี 1993 Andrews และคณะได้สร้าง DSQ-40 ขึ้น โดยคัดข้อคำถามมาจาก DSQ-81 และ DSQ-88 จากนั้นในปี 2000 Trijsburg และคณะได้พัฒนา DSQ-40 เป็น DSQ-42 ฉบับภาษา Dutch อย่างไรก็ตาม พบว่า DSQ-42 ยังคงต้องพัฒนาต่อไป ดังนั้น ในปี 2003 Trijsburg, Bond และ Drapeau จึงได้สร้าง DSQ-60 โดยนำข้อคำถามของ DSQ-88, DSQ-40 และ DSQ-42 มาปรับแต่ง รวมทั้งสร้างข้อคำถามขึ้นใหม่เพื่อให้แบบประเมินมีกลไกทางจิตที่ครอบคลุมตามที่ The Defensive Functioning Scale ของ DSM-IV ระบุไว้ โดยให้นักจิตวิเคราะห์ชาว Dutch และจิตแพทย์ฝึกหัด รวม 155 คน เป็นผู้ประเมิน face validity จากนั้นในปี 2008 จึงได้มีการหาคุณสมบัติการวัดของ DSQ-60 โดย Thygesen ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลทั่วไปจำนวน 517 คน พบค่า Cronbach's

alpha ของกลไกทางจิตทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้ Image distorting .64, Affect regulating .72 และ Adaptive .61 ประกอบไปด้วย กลไกทางจิตจำนวน 30 รูปแบบ แต่ละรูปแบบมีคำถาม 2 ข้อ รวมเป็น 60 ข้อ แต่ละข้อมีระดับคะแนน 1-9 จาก ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไปจนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Bond et al., 1989; Trijsburg et al., 2000; Thygesen et al., 2008)

ในประเทศไทยมีการนำแบบประเมินกลไกทางจิต หรือ DSQ-40 ซึ่ง Andrews เคยทำการศึกษาไว้ตั้งแต่ปี 1993 มาแปลเป็นภาษาไทยโดยชัยยศ จิตติรังสรรค์ ในปี 2000 โดยผู้วิจัยได้แปลเป็นภาษาไทยและทำการแปลกลับโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาแพทย์จำนวน 136 คน ทำการหา content validity และหา reliability จาก 3 วิธี คือ test-retest โดยทดสอบห่างกัน 4 สัปดาห์ ผลคือไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ, วิธี split-half ได้ค่า alpha 0.73 และ 0.68, วิธี internal consistency ได้ค่า alpha 0.81 และมีค่าคุณภาพของเครื่องมือ (item co-efficiency) อยู่ที่ 0.8-1.0 (ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์, 2546) จากนั้นได้มีการใช้แบบประเมิน DSQ-40 ฉบับภาษาไทยในงานวิจัยต่างๆ กันเรื่อยมา

เนื่องจากปัจจุบันนี้มีการพัฒนาแบบประเมินกลไกทางจิตฉบับใหม่หรือ DSQ-60 ขึ้นแล้ว แต่ยังไม่มีการนำเอา DSQ-60 มาแปลเป็นภาษาไทย ทางผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแบบประเมินดังกล่าวและทำการแปลเป็นฉบับภาษาไทย รวมทั้งหาคุณสมบัติการวัดของแบบประเมิน เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การได้แบบประเมินกลไกทางจิตฉบับใหม่ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและมีเนื้อหาครอบคลุมตามที่ DSM-IV ระบุ อันจะนำไปสู่ประโยชน์ในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องกลไกทางจิตต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อทำการแปลแบบประเมิน DSQ-60 เป็นภาษาไทย และศึกษาคุณสมบัติการวัดทั้งในด้านความตรงและความเที่ยง

คำถามการวิจัย

แบบประเมิน DSQ-60 ฉบับภาษาไทยมีความตรงและความเที่ยงที่ดีหรือไม่อย่างไร

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบประเมิน DSQ-60 โดยแปลเป็นฉบับภาษาไทยและหาคุณสมบัติการวัดทั้งความตรงและความเที่ยง

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลทั่วไปที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 300 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ accidental sampling ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลางของเมืองโดยเลือกกลุ่มเขตการปกครองจากเขตที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งธุรกิจ/พาณิชยกรรม แหล่งสถาบันราชการ แหล่งสถาบันการศึกษา เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีผู้คนหนาแน่น มีความหลากหลาย ทั้งช่วงวัย ระดับการศึกษาและอาชีพ ได้แก่ เขตวัฒนา เขตบางรัก เขตราชเทวี และเขตปทุมวัน (ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร, 2556)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้

ส่วนที่ 2 แบบประเมินการใช้กลไกทางจิต (The Defense Style Questionnaire 60) เป็นแบบประเมินด้วยตนเอง พัฒนาโดย Trijsburg และคณะ ประกอบด้วยกลไกทางจิตทั้งหมด 3 กลุ่มได้แก่ Image distorting defense ซึ่งมีกลไกทางจิต 10 รูปแบบ, Affect regulating defense มีกลไกทางจิต 11 รูปแบบ และ Adaptive defense มีกลไกทางจิต 9 รูปแบบ รวมทั้งหมดเป็น 30 รูปแบบ แต่ละรูปแบบจะมีข้อคำถาม 2 คำถาม แต่ละข้อมีระดับคะแนน 1-9 จาก ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไปจนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การแปลแบบประเมิน ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตนำ DSQ-60 จากคณะผู้วิจัยที่ McGill University,

Canada เพื่อนำมาแปลเป็นฉบับภาษาไทยโดย
ปรีक्षाผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์คุณสมบัติการวัด
ในส่วนของความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)
โดยการทำสถิติ IOC (index of item-objective
congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งเป็น
จิตแพทย์ 2 ท่านและนักจิตวิทยาคลินิก 3 ท่าน ใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows วิเคราะห์
ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) โดยใช้
factor analysis และวิเคราะห์ความเที่ยง (reliability)
ด้วยวิธี internal consistency โดยใช้สัมประสิทธิ์
แอลฟา

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างมีอัตราส่วนระหว่างเพศชายกับ
เพศหญิงเป็น 1:2 โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่ง
มีอายุระหว่าง 18-35 ปี (ร้อยละ 51.3) และรองลงมา
เป็นผู้ใหญ่ตอนกลางซึ่งมีอายุระหว่าง 36-60 ปี (ร้อยละ
46.3) กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพโสดมากที่สุด (ร้อยละ
61.3) รองลงมาคือสมรส (ร้อยละ 36.0) มีการศึกษา
ระดับปริญญาตรีเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 66.7) ประกอบ
อาชีพเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ
56.3) รองลงมาคือเป็นพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ
15.0) โดยที่ส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 30,001 บาท
ขึ้นไป (ร้อยละ 49.0)

จากการตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา
พบว่า DSQ-60 แต่ละข้อมีค่า IOC ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ
ทั้ง 5 ท่าน อยู่ที่ 0.6-1.0 เมื่อทำการพิจารณาจากข้อที่มี
ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่า DSQ-60
ฉบับภาษาไทย ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
ทั้ง 60 ข้อคำถาม

จากการตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงโครงสร้าง
โดยการวิเคราะห์ factor analysis เลือกวิธีการของ

principle component analysis (PCA) พบว่า
DSQ-60 ฉบับภาษาไทยมีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์
ทั้งหมด 29 ข้อ (มีค่า factor loading .40 ขึ้นไป
และเป็นบวก) สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ
กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยข้อคำถามจากกลุ่ม Image
distorting และกลุ่ม Affect regulating รวมทั้งหมด
21 ข้อ กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยข้อคำถามจากกลุ่ม
Adaptive จำนวน 8 ข้อ ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อกลุ่มที่ 1 ว่า
Maladaptive defense ซึ่งกลไกทางจิตทั้งหมดในกลุ่ม
ที่ 1 นั้นเป็นกลไกทางจิตที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้
ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่ไม่สมควร เช่น หลบเลี่ยง
และไม่รับรู้ปัญหา ส่วนกลุ่มที่ 2 ชื่อ Adaptive
defense เป็นกลไกทางจิตที่เหมาะสมต่อการใช้ ช่วยลด
anxiety ได้ดีที่สุดและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่าง
แท้จริง อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ factor
analysis นี้ยังไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง เนื่องจาก
จำนวนและความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างมีน้อย
เกินไปสำหรับการวิเคราะห์

ด้านการตรวจสอบความเที่ยง พบว่า ค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟาของ DSQ-60 ฉบับภาษาไทย
ทั้งฉบับซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด 60 ข้อ เท่ากับ 0.864
โดย Image distorting defense (20 ข้อ) มีสัมประสิทธิ์
แอลฟาของกลุ่มเท่ากับ 0.771

Affect regulating defense (22 ข้อ) มีค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟาของกลุ่มเท่ากับ 0.727

Adaptive defense (18 ข้อ) มีค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟาของกลุ่มเท่ากับ 0.738

และจากการพิจารณาค่า corrected item-total
correlation พบว่ามีข้อคำถามที่ควรตัดทิ้ง เนื่องจาก
ไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (CITC < .20) ทั้งในการวิเคราะห์
แบบเต็มฉบับและแบบรายกลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ
ได้แก่ ข้อ 9, 10, 22, 32, 41, 52 และ 58 แต่เมื่อ
พิจารณาจากค่า Cronbach's alpha if item deleted
แล้ว พบว่าแม้จะตัดข้อคำถามที่มีค่า CITC น้อยกว่า

.20 ออกไป ก็สามารถทำให้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเพิ่มขึ้นมาได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

อภิปราย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำแบบประเมินกลไกทางจิต DSQ-60 มาแปลเป็นฉบับภาษาไทย และตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทั้งความตรง (validity) ความเที่ยง (reliability) กลุ่มตัวอย่างเป็น บุคคลทั่วไป ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ชั้นใน จำนวน 300 คน

แบบประเมินการใช้กลไกทางจิต (The Defense Style Questionnaire 60) เป็นแบบประเมินประเภทรายงานตนเอง (self-report) ซึ่งมีรูปแบบการใช้กลไกทางจิตครอบคลุมตาม The Defensive Functioning Scale ที่ DSM-IV ได้ระบุไว้ (APA, 1994) โดย Trijsburg และคณะ ทำการพัฒนาขึ้นจากแบบประเมินการใช้กลไกทางจิตฉบับเดิม ได้แก่ DSQ-88, DSQ-40 และ DSQ-42 ประกอบด้วยกลไกทางจิตทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ Image distorting defense ซึ่งมีกลไกทางจิต 10 รูปแบบ, Affect regulating defense มีกลไกทางจิต 11 รูปแบบ และ Adaptive defense มีกลไกทางจิต 9 รูปแบบ รวมทั้งหมด 30 รูปแบบ แต่ละรูปแบบจะมีข้อคำถาม 2 คำถาม รวมทั้งฉบับมี 60 ข้อคำถาม แต่ละข้อมีระดับคะแนน 1-9 จาก ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไปจนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน โดยคะแนนของรูปแบบกลไกทางจิตมาจากค่าเฉลี่ยของข้อคำถามทั้งสองข้อในรูปแบบนั้นๆ และคะแนนของแต่ละกลุ่มมาจากค่าเฉลี่ยของรูปแบบกลไกทางจิตในกลุ่มนั้นๆ (Thygesen, 2008)

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยนำแบบประเมิน DSQ-60 มาจากคณะผู้วิจัยที่ McGill University, Canada และนำมาแปลเป็นภาษาไทยโดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา และเนื่องจากแบบทดสอบที่ดี ควรมีการหา

คุณสมบัติการวัด (psychometric properties) โดยจะต้องมีการทดสอบค่าทางสถิติใน 2 รูปแบบ คือ มีการประเมินทั้งความตรง (validity) และความเที่ยง (reliability) (สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์, 2545; กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2551) ผู้วิจัยจึงนำ DSQ-60 ที่ทำการตรวจสอบด้านภาษาแล้วไปประเมินคุณสมบัติการวัดใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ด้านการประเมินความตรง (validity) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อคำถามของ DSQ-60 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดหรือไม่ ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยการทำสถิติ IOC (index of item-objective congruence) คะแนนได้จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่ จิตแพทย์ 2 ท่าน และนักจิตวิทยาคลินิก 3 ท่าน พบว่าแต่ละข้อมีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ของค่า IOC แล้วพบว่า ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ แต่ถ้าค่า IOC น้อยกว่า 0.5 แสดงว่าต้องทำการปรับปรุงแก้ไข (สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์, 2545) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า DSQ-60 ฉบับภาษาไทย ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทั้งฉบับครบ 60 ข้อคำถาม

หลังจากประเมินความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบประเมิน DSQ-60 ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลทั่วไป อายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 300 คน เพื่อนำมาทดสอบค่าทางสถิติด้านอื่นต่อ

2. ด้านการประเมินความเที่ยง (reliability) จากการศึกษาครั้งก่อนหน้าพบว่า DSQ-60 ต้นฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษนั้น มีการประเมินความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของทั้ง 3 factor ผลคือ Image distorting เท่ากับ .64, Affect regulating เท่ากับ .72 และ Adaptive เท่ากับ .61 อยู่ในระดับที่

คาบเส้นไปจนถึงยอมรับได้ ในขณะที่ DSQ-40 ซึ่งเป็นฉบับเก่าและทำการแปลเป็นภาษาไทยโดยชัยศ จิตติรังสรรค์ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 (Thygesen et al., 2008; ชัยศ จิตติรังสรรค์, 2544; ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์, 2546) ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาเช่นเดียวกับการศึกษาอื่นๆ เพื่อพิสูจน์ว่าแบบประเมิน DSQ-60 มีความคงเส้นคงวาในการวัดอยู่ในเกณฑ์ใด ผลการคำนวณทางสถิติพบว่าแบบประเมินทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.864 โดยในแต่ละ factor มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามลำดับ ดังนี้ Image distorting (20 ข้อ) เท่ากับ .771 Affect regulating (22 ข้อ) เท่ากับ .727 และ Adaptive (18 ข้อ) เท่ากับ .738 เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาแล้ว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ควรอยู่ระหว่าง 0-1 และมีค่าเป็นบวกเท่านั้น ถ้าเครื่องมือใดมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาใกล้ 1 มาก หมายความว่าเครื่องมือนั้นมีความเที่ยงมาก (สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์, 2546) โดยค่าประมาณ .70 ถือว่า ความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับ (acceptable) และค่าประมาณ .80 คือความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดี (good) (Williams, 1994 อ้างใน สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์, 2546) สรุปได้ว่าค่าความเที่ยงของ DSQ-60 ฉบับภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ที่ดี อย่างไรก็ตาม มีข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่จำนวนหนึ่ง คือมีค่า corrected item total correlation น้อยกว่า .20 หรือมีค่าติดลบ ซึ่งสมควรต้องพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้งไป (นิคม ถนอมเสียง, 2550) โดยมีข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ทั้งในการวิเคราะห์แบบเต็มฉบับและแบบรายกลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9, 10, 22, 32, 41, 52 และ 58 แต่เมื่อพิจารณาค่าอื่นๆ ร่วมด้วยแล้ว พบว่าแม้จะมีการตัดข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวออกไปก็สามารถทำให้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ DSQ-60

ทั้งฉบับและแบบรายกลุ่มเพิ่มขึ้นมาได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของ DSQ-60 โดยการทำการ factor analysis เพื่อดูว่า DSQ-60 ฉบับภาษาไทย สามารถจัดกลุ่มตัวแปรออกได้เป็นกี่กลุ่ม พบว่ามีข้อคำถามที่ถูกตัดทิ้ง 31 ข้อ โดยที่เหลืออีก 29 ข้อ สามารถแบ่งได้เป็น 2 factor ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งชื่อใหม่ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของข้อคำถามและใกล้เคียงกับชื่อเก่า ดังนี้ Factor 1 คือ Maladaptive defense มีข้อคำถามที่มาจาก factor เก่า คือ Image distorting defense และ Affect regulating defense รวมทั้งหมด 21 ข้อ ในขณะที่ Factor 2 คือ Adaptive defense มีข้อคำถามที่ได้จาก factor เก่า คือ Adaptive defense จำนวน 8 ข้อ ทั้งนี้ต้นฉบับของ DSQ-60 ที่เป็นภาษาอังกฤษนั้นสามารถแบ่งกลุ่มของข้อคำถามได้ทั้งหมด 3 factor ได้แก่ Image distorting 20 ข้อ Affect regulating 22 ข้อ และ Adaptive 18 ข้อ ผลที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 517 คน (Thygesen, 2008) แม้ว่าผลที่ได้จากการวิเคราะห์ factor analysis ใน DSQ-60 ฉบับภาษาไทยจะได้ออกมาเพียง 2 factor ซึ่งไม่ตรงกับ DSQ-60 ต้นฉบับภาษาอังกฤษที่มีทั้งหมด 3 factor แต่ก็ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าข้อคำถามของ DSQ-60 ฉบับภาษาไทย สามารถจำแนกกลุ่มออกมาได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับอย่างมาก กล่าวคือ ในต้นฉบับภาษาอังกฤษกลไกทางจิตกลุ่ม Image distorting และ Affect regulating เป็นกลไกทางจิตที่ไม่เหมาะสมกับการใช้ ส่วน Adaptive เป็นกลไกทางจิตที่เหมาะสม เมื่อนำ DSQ-60 ฉบับภาษาไทยไปวิเคราะห์ ผลที่ได้พบว่า ข้อคำถามถูกรวมออกมาเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ Maladaptive โดยมีข้อคำถามที่ถูกคัดมาจากกลุ่มเก่า คือ Image distorting และ Affect regulating ซึ่ง

ล้วนแล้วแต่เป็นกลไกทางจิตที่ไม่เหมาะสมทั้งสิ้น และอีกกลุ่มคือ Adaptive ซึ่งเป็นกลไกทางจิตที่เหมาะสม ดังนั้น ผลลัพธ์ที่ได้จึงมีความใกล้เคียงกับต้นฉบับเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างนี้เป็นเพียงการทดลองวิเคราะห์ในขั้นต้น เพื่อให้เห็นแนวทางของการวัดเท่านั้น ยังไม่สามารถนำผลลัพธ์ดังกล่าวที่เหลือเพียง 2 factor ไปใช้ได้จริง เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการคำนวณ ดังนี้

(1) กลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวนมาก เพราะหากใช้กลุ่มตัวอย่างน้อยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะต่ำ Comrey & Lee (1992 อ้างถึงใน Nathan Zhao, 2009) ได้พูดถึงกลุ่มตัวอย่างที่นักวิจัยควรใช้ คือ 500 คนขึ้นไป โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน จัดอยู่ในระดับ good กลุ่มตัวอย่าง 500 คนจัดอยู่ในระดับ very good และถ้ากลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 1,000 คน จะจัดอยู่ในระดับ excellent ซึ่งในงานวิจัย psychometric properties ของ DSQ-60 ฉบับภาษาอังกฤษใช้กลุ่มตัวอย่าง 517 คน (Thygesen et al., 2008)

(2) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ควรเป็น 10 เท่า ของจำนวนตัวแปร หรือจำนวนข้อคำถาม ยกตัวอย่างงานวิจัยของ กิตติวงศ์ สาสวด (2554) มีจำนวนข้อคำถามในแบบสอบถามทั้งหมด 107 ข้อ ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง 10 เท่า คือ 1,070 คน ซึ่งในงานวิจัยนี้มีคำถามกลไกทางจิตจำนวน 60 ข้อ ดังนั้น ควรมีกลุ่มตัวอย่างประมาณ 600 คน

(3) ความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง (group heterogeneity) ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายมาก ผลที่ได้จากการคำนวณก็จะได้ค่าความตรงที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายน้อย (Gulliksen, 1950 อ้างถึงใน ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2553)

(4) เนื่องจากการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างมักต้องใช้การตรวจสอบทั้งในเชิงเหตุผล (logical) และเชิงประจักษ์ (empirical method)

การใช้วิธี factor analysis เพียงอย่างเดียวในการวิเคราะห์ จึงไม่สามารถบอกผลได้อย่างสมบูรณ์ (สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ, 2546)

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครชั้นในเท่านั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในเขตหรือจังหวัดอื่นๆ รวมทั้งมีเพศ อาชีพ และ ช่วงวัยที่แตกต่างกัน

2. จากการศึกษาพบว่าแบบประเมินกลไกทางจิต DSQ-60 มีความเหมาะสมในด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยง แต่ในด้านความตรงเชิงโครงสร้างยังคงต้องตรวจสอบและพัฒนาต่อไป

3. ควรมีการนำแบบประเมินไปศึกษาว่า DSQ-60 สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลปกติกับผู้ป่วยได้หรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างมากจาก อ.นพ.ศุภโชค สิงห์กันต์ รศ.ดร. สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ รศ.นพ.เชิรชัย งามทิพย์วัฒนา นอ. (พิเศษ) นพ.วิชัย มนัสศิริวิทยา รณ. Prof. Martin Drapeau, Mcgill University คณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาทุกท่าน ตลอดจนฉบับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ที่สนับสนุนทุนวิทยานิพนธ์บัณฑิตศึกษาคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, ed.4 (DSM-IV)*. Washington : Author.
- Bond, M., Perry, J.C., Gautier, M., Goldenberg, M., Oppenheimer, U., & Simand, J. (1989). Validating the selfreport of defense styles. *Journal of Personality Disorders*, 3, 101-112.
- Cramer, P. (2000). Defense mechanism in psychology today. *American Psychological Association*, 55, 637-646.
- Maffei, C., Fossati, A., Lingardi, V., & Madeddu, F. (1995). Personality maladjustment, defenses, and psychopathological symptoms in nonclinical subjects. *Journal of Personality Disorders*, 9, 330-345.
- Nathan Zhao. (2009). *The Minimum Sample Size in Factor Analysis*. Retrieved November 5, 2013, from <http://www.encorewiki.org/display/~nzhao/The+Minimum+Sample+Size+in+Factor+Analysis>.
- Thygesen, K.L., Drapeau, M., Trijsburg, R.W., & Lecours, S., & Roten, Y.D. (2008). Assessing defense styles: Factor structure and psychometric properties of the new Defense Style Questionnaire 60 (DSQ-60). *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 8, 171-181.
- Trijsburg, R.W., Van t Spijker, A., Van, H.L., Hesselink, A.J., & Duivenvoorden, H.J. (2000). Measuring overall defensive functioning with the defense style questionnaire : a comparison of different scoring methods. *Journal of Nervous and Mental Disorders*, 188, 432-439.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2551). การใช้ spss for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.
- กิตติวงศ์ สาสวด. (2554). การพัฒนาคุณภาพบริการ การศึกษาและประสิทธิผลการจัดการศึกษาใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภูมิศาสตร์ภาคกลาง. *วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 129, 41-51.
- นัตริศิริ ปิยะพิมพ์ลสิทธิ์. (2553). การวิเคราะห์ องค์ประกอบ. วันที่ค้นข้อมูล 18 สิงหาคม 2556, จาก <http://www.watpon.com>
- ชัยยศ จิตติรังสรรค์. (2544). การพัฒนาแบบทดสอบ กลไกทางจิต DSQ-40 ฉบับภาษาไทย. *ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*.
- ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์. (2546). สุขภาพจิตและกลไกทางจิตของผู้ต้องขังและนักโทษไทย. สถาบันกัลยาณราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- นัทสมมล เพชรนรรัตน์. (2554). ความเครียด. เอกสารประกอบการสอน วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ กองการศึกษา กรมแพทย์ทหารเรือ.
- นิคม ถนอมเสียง. (2550). *การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม*. เอกสารประกอบการอบรม ภาควิชาชีวสถิติและประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วันที่ค้นข้อมูล 20 ตุลาคม 2556, จาก http://home.kku.ac.th/nikom/item_relia_validity_2007_u1.pdf
- มานิช หล่อตระกูลและคณะ. (2548). *จิตเวชศาสตร์ รามาริบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ.

- ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร. (2556). *ที่ตั้งและลักษณะทางภูมิศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร*. วันที่ค้นข้อมูล 25 มกราคม 2556, จาก <http://203.155.220.230/info/NowBMA/frame.asp>
- สมภพ เรืองตระกูล. (2553). *พจนานุกรมคำศัพท์จิตเวชศาสตร์และจิตวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.
- สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์. (2545). *คู่มือการวัดทางจิตวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพมหานคร : เมติคัล มีเดีย.
- สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์. (2546). *ทฤษฎีการวิจัยและการใช้สถิติในการวิจัยเชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล.